

2017-01-01

Bakgrund

Den första ännu verksamma militära kamratföreningen i Sverige bildades i december 1899. Det var Kamratföreningen Vapenbröderna knuten till Vaxholms artillerikår. Som ett litet kuriosum kan nämnas att vapenslaget kustartilleriet bildades först tre år senare 1902. Då blev benämningen KA 1, Vaxholms kustartilleriregemente. Det dröjde ända till första världskrigets utbrott 1914 innan nästa kamratförening, Älvsborgs krigareförening, som den ursprungligen hette, såg dagens ljus. Däremot var det inte andra världskriget som innebar starten för huvuddelen av dagens kamratföreningar. Dessa bildades efter hand åren 1925 till 1939 under intryck av nedrustningen fram till 1936. Det sades ju som bekant efter första världskriget att det inte skulle bli något mer världskrig.

Vaxholms fästning där det en gång började

Man skulle kunna säga att den militära kamratföreningsrörelsen i Sverige fick sitt första uppsving som en protest mot nedrustningen. Det skall dock kraftigt betonas att kamratföreningsrörelsen var och alltså är strikt opolitisk. Flera av de nya föreningarna, som började

sin verksamhet efter 1927, bildades av befäl och/eller värnpliktiga vid de regementen som drogs in med 1925 års försvarsbeslut. Några av dessa är alltså verksamma, t.ex. Föreningen Smålands husarer. Men även vid många av de regementen som levde vidare, skapades kamratföreningar. Den största kamratföreningen då liksom nu är den 1935 instiftade Flottans Män, som tillika är vår enda vapenslagsförening, och även ett riksförbund inom riksförbundet SMKR.

Kamrater i Marinen. Foto Kim Svensson FM

Beredskapen under andra världskriget medförde naturligt nog, att ytterligare kamratföreningar bildades. Men framförallt skedde en betydande ökning av antalet medlemmar i föreningarna. Grunden för detta var givetvis de många och långa inkallelseperioderna med tjänstgöring på avlägsna platser långt från hemorten. Under denna tid tillkom bl.a. de första föreningarna inom flygvapnet. De starka vänskapsband som knöts under denna tid har bestått genom åren även om nu leden glesnar alltmer.

Riksförbundet bildas

Redan under 1930-talet, när antalet föreningar ökade starkt, började man diskutera behovet

2017-01-01

av en eventuell riksorganisation. Även om kamratföreningsrörelsen var opolitisk ville man dock kunna göra sin stämma hörd. Framför allt ville man kunna deltaga i olika manifestationer som t.ex. Svenska Flaggans Dag och den särskilda årliga vårparaden i Stockholm som inleddes 1939. Ett förslag presenterades redan 1934. Det kom från Fälttelegrafisternas kamratförening, nu Signaltruppernas kamratförening, där man föreslog ett centralråd. Det vann emellertid inte odelat gillande och verksamheten fortsatte att baseras på frivillig samverkan från fall till fall.

Kamrater i Flygvapnet. Foto Johan Lundahl FM

Det blev det nordiska samarbetet som slutligen ledde fram till den nuvarande riksorganisationens bildande. Det skulle dock komma att dröja åtskilliga år innan ett formellt förbund etablerades. 1950 bildades De Svenska militära kamratföreningarnas samarbetskommitté. Huvuduppgiften för kommittén var att samordna det svenska deltagandet i de nordiska kamratföreningsmötena som inleddes redan 1946 med ett möte i Köpenhamn. Dessa möten/sammankomster består ännu i dag. Efter några smärre namnförändringar under åren fastställdes namnet 1992 till Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR).

Riksförbundets uppgifter fram tills idag har varit att bidra till att utveckla den militära kamrat- och veteranförenings-

verksamheten i Sverige och i Norden. SMKR genomför, tillsammans med kamratföreningarna, försvarsupplysning. Stödjer föreningarna i vården av militära traditioner. Lämnar remissyttande i olika försvarsfrågor, främst inom traditionsområdet. Därutöver har förbundet utgjort och utgör allt jämt länken mellan landets kamratföreningar och Försvarsmaktens högkvarter.

Kamratskap och samhörighet

dag finns kamratföreningsrörelsen spridd över hela landet, från Kiruna i norr till Ystad i söder.

Karta över Kamratföreningarnas spridning

Ett drygt 100-tal föreningar ingår i förbundet och är mer eller mindre aktiva inom traditionsvård, försvarsupplysning, museiverksamhet, social samvaro etc. Flera föreningar engagerar

2017-01-01

sig i förbandens ceremoniella verksamhet, t.ex. försvarsdagar.

Kamrater i Armén. Foto Mats Carlsson FM

I de flesta förening finns kamrater – officerare och civilanställda – som tjänstgjort och alltjämt tjänstgör nationellt och i vissa fall internationellt inom försvarsmakten. Många föreningar erbjuder även tidigare värnpliktiga möjlighet till medlemskap. På senare år har dörren öppnats för medlemskap till personer som står utanför Försvarsmakten, men som har ett intresse för försvaret och som, på olika sätt, önskar stödja förbandets kamratförening. Detta oaktat om förbandet alltjämt är verksamt eller är nedlagt.

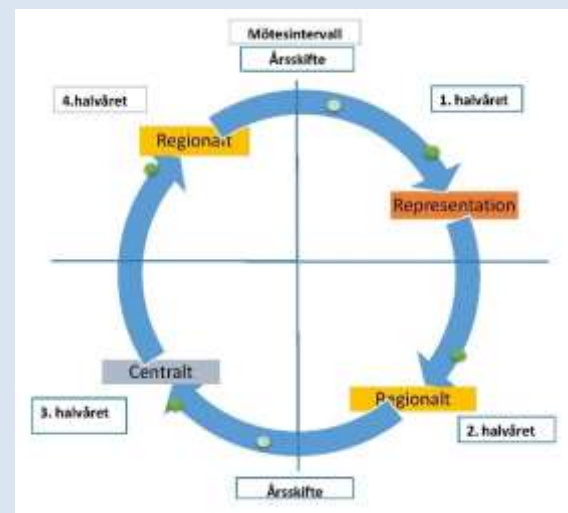
Kamrater i utlandsmission. Foto Mats Nyström FM

Kamratskap och samhörighet utgör grunden för alla föreningar oavsett den enskilda medlemmens bakgrund. Under finska vinterkriget gällde "Kaveria

ei jätetä" – Kamraten lämnas inte. Att kunna stötta varandra på olika sätt, oavsett var eller hur man har tjänstgjort, är ett av målen med verksamheten.

Samverkan mellan SMKR, Kamratföreningarna och Försvarsmakten

Samverkan mellan föreningarna och SMKR är en viktig del i arbetet med att kunna påverka andra aktörer t.ex. Försvarsmakten. Därför sker sammankomster i stort enligt den 2-årscykel som visas nedan.

För Försvarsmakten utgör kamratföreningarna en viktig del i att hantera sin *dåtid* – vårda minnen, traditioner och kultur. Sin *nutid* – skapa en lärande organisation där reflektion är av stor betydelse och kamrater med erfarenhet har mycket att tillföra. Slutligen måste organisationen vara *framtidssinriktad* där utveckling och försök är viktiga komponenter. Här kan äldre kamrater vara till stöd för yngre kamrater i sin utveckling inom officersyrket.

2017-01-01

SMKR är en del av de fem ideella organisationer Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna (SVF), Svenska Soldathemsförbundet (SSHF), Invidzonen (IZ) och Idrottsveteranerna (IV) som, på uppdrag av Försvarsmakten, stödjer utlandsveteraner och deras anhöriga på olika sätt.

SMKR fana flankerad av Lapplands Jägare och Flottans Män under Veterandagen. Foto J-O Johansson SMKR

SMKR har tecknat en överenskommelse med Försvarsmakten som bland annat innefattar ovanstående delar. Här har kamratföreningarna i landet en stor och viktig uppgift att fylla.

Kamrater från de nordiska länderna hedrar offer från VK II
Foto J-O Johansson SMKR

På SMKR:s hemsida www.smkr.org finns en mängd information om vår verksamhet. Här presenteras också

alla kamratföreningar som är anslutna till riksförbundet med en länk till respektive förenings hemsida. Det finns även länkar som historiskt beskriver det förband utifrån vilket kamratföreningen en gång uppstod.

SMKR Kansli finns i Stockholm.
Adressen är:

Sveriges Militära Kamratföreningars
Riksförbund (SMKR)
Teatergatan 3
111 48 STOCKHOLM

E-postadress: smkr@telia.com

Webbadress: www.smkr.org
